



## רשות ההגבלים העסקיים

ירושלים, ג' באב תשס"ד

21 יולי 2004

פטור: 5606

בפקס: 03-5161156

לכבוד

עו"ד עדי קפלן

עדי קפלן ושות', עורכי דין

יהודה הלוי 16

תל אביב 65137

הנדון: החלטה בעניין אי-מתן פטור מאישור הסדר כובל בין הצדדים: מפעלי ים המלח  
בע"מ – חברת המלח לישראל בע"מ

הנני מתכבדת להעביר אליכם את החלטת הממונה על הגבלים עסקיים, לפי סעיף 14 לחוק  
ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988, בדבר אי-מתן פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין  
להסדר כובל שבין הצדדים בנדון.

בכבוד רב ובברכה,

צפורה נחמו, עו"ד

רשות הגבלים עסקיים

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

[jerusalem@antitrust.gov.il](mailto:jerusalem@antitrust.gov.il)

294195 / 5606

7



## רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

אי מתן פטור מאישור הסדר כובל

### הסכם בין מפעלי ים המלח בע"מ וחברת המלח לישראל בע"מ

#### 1. פתח דבר

ביום 16 בפברואר 2004 הוגשה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין מפעלי ים המלח בע"מ (להלן: "מיי"ה") לבין חברת המלח לישראל בע"מ (להלן: "חברת המלח") בדבר שיתוף פעולה בין החברות למטרת ייצוא מלח מחוץ לישראל.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, לא שוכנעתי כי הכבילות אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר, וכי הן אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור, מטעמים אלו אין ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

#### 2. ההסכם

##### **2.1 תאור הצדדים וההסכם**

חברת המלח, בשליטת משפחת דנקנר, עוסקת ביצור, עיבוד, אריזה ושיווק של מלח לתעשייה, לחקלאות ולשימושים ביתיים. חברת המלח מוכרת כבעלת מונופולין בתחום המלח למאכל.<sup>1</sup>

מיי"ה, בשליטת כימקלים לישראל בע"מ, היא בעלת הזיכיון הבלעדי לניצול מחצבי ים המלח כמפורט בחוק זיכיון ים המלח, תשכ"א-1961, והיא פועלת בתחום יצור אשלג, מגנזיום מתכתי, מגנזיום כלוריד ומלח. מיי"ה מוכרת כבעלת מונופולין באשלג לחקלאות ולתעשייה.<sup>2</sup> עיקר פעילות השיווק והמכירות של מיי"ה מבוצעת מחוץ לישראל.

מיי"ה וחברת המלח הן היצרניות היחידות של מלח לסוגיו בישראל. לאחרונה החל יבוא מלח לישראל, אולם זה מצוצמם בהיקפו ונוכחותו והשפעתו בתחומי הארץ-זניחים.

מיי"ה וחברת המלח מבקשות כעת לשותף פעולה בייצוא מלח לחו"ל לפרק זמן בלתי מוגבל.

#### **3. השפעת ההסכם על התחרות**

<sup>1</sup>הכרזת מונופולין חברת המלח לישראל בע"מ י"פ 3640 כ"ב אדר ב' תשמ"ט 26/3/1989 עמ' 3803.

<sup>2</sup>הכרזת מונופולין מפעליים המלח בע"מ י"פ 3720 כ"ט חשוון תש"ן 27/11/1989 עמ' 549.

מוצרי המלח משמשים בשלושה סוגי שימושים עיקריים: תעשייה אלקטרוכימית (אלקטרוליזה/ייצור כלור); שימושים תעשייתיים וחקלאיים; ומאכל אדם. שוק ממועט מתחרים זה סבל עד לפני שנים מעטות מקשיים תחרותיים מהותיים, כאשר בין החברות מבקשות פטור זה נהגו במשך שנים רבות הסדרים אשר העניקו בלעדיות בשיווק מלח מתוצרת מי"ה לחברת המלח. במסגרת הסדרים אלו התחייבה מי"ה שלא למכור מלח לשיווק לאף חברה מלבד חברת המלח. חברת המלח התחייבה מצידה שלא לייצא את המלח שרכשה. הסדרי בלעדיות אלו מנעו תחרות בין החברות בייצור ובאספקת מלח וביצרו את מעמדה המונופוליסטי של חברת המלח.

רשות ההגבלים העסקיים נפתה לעסוק בתחום זה וביום 18 בפברואר 2004 אישר בית הדין להגבלים עסקיים "צו מוסכם" לפי סעיף 350 לחוק ההגבלים העסקיים עם מי"ה וחברת המלח. הצו נועד לאפשר תחרות בין מי"ה לחברת המלח באספקת מלח לתעשייה ולקמעונאים, זאת על ידי ביטול הסדרי הבלעדיות שנמנו לעיל, אשר שררו בין החברות במשך שנים רבות.

בנוסף לביטול הסדרים כובלים אלה, חייבתי את מי"ה וחברת המלח ליטול על עצמן מספר התחייבויות צופות פני עתיד: התחייבות שלא להתקשר בהסדרים הכוללים הסכמות בלעדיות בתחום עסקי המלח או בהסדרים המחלקים את השוק ביניהן; התחייבות מי"ה שלא לסרב סירוב בלתי סביר לספק מלח; וכן התחייבות מי"ה שלא להפלות בין לקוחותיה וספקיה באופן אשר עשוי להעניק למי מהם יתרון בלתי הוגן כלפי המתחרים בהם אלה עיקרי הצו ואדניו המהותיים.

על רקע זה, בקשת פטור שעניינה מיזם משותף בין מתחרים, שאך זה הופרדו עבותות הבלעדיות ביניהן, היא מוקשית מיסודה.

יש ולמיזמים משותפים השפעה חיובית על התחרות והיעילות במשק, אם בשל צירוף גורמי הון (פיסי, אנושי וידע) והשגת יכולת שאינה אפשרית ללא הצירוף ואם בשל פיזור הסיכון הטמון בהצלחת פרויקט בין שותפיו.<sup>3</sup> ואולם חבירה, במיוחד של מתחרים, המהווים את רובו של הענף ואשר מן התחרות ביניהם אמורים הצרכנים להיבנות-טומנת בחובה איום מוחשי ביותר על התחרות. לכל הפחות, מיזם משותף הוא תווך נוח לתיאום בין מתחרים ואף כר נוח לחילופי מידע בין מתחרים.<sup>4</sup> בנוסף, יש בו כדי להשפיע לרעה על תמריצי התחרות של הצדדים למיזם בפעולתם מחוץ למיזם.<sup>5</sup> חששות אלו מחריפים לאור מבנה השוק בו פועלות מי"ה וחברת המלח, היינו שוק ריכוזי ביותר, הנתון למונופולין, ואשר סבל בעבר מהעדר תחרות בשל שיתופי פעולה ביניהם.

בבקשת פטור זו מנמקות מי"ה וחברת המלח את בקשתן בכך שכל תחולתו של שיתוף הפעולה הוא מחוץ לשוק הישראלי. על כן, לשיטתן הייצוא המשותף לא ישפיע, לא ישליך ולא תהיה לו נגיעה לשוק המקומי ולפעילות הצדדים להסדר בו.

איני מקבל נימוק זה. עצם העובדה ששיתוף פעולה בין צדדים - תחום לייצוא, אינה מרפאת את החששות התחרותיים הטמונים מהזליגה הפוטנציאלית של שיתוף פעולה בין שני מתחרים, חששות המתחזקים נוכח מבנה הענף וההתנהגות הבעייתית של השחקנים בו – בעבר הלא רחוק.

<sup>3</sup> קביעה בדבר הסדר כובל בין חברות ההסעים ביעדים תיור, 2001 הגבלים עסקיים, 3012980.  
<sup>4</sup> ראה החלטת הממונה על הגבלים עסקיים – קביעת קיומו של הסדר כובל בעניין פעילות איגוד סוכנויות השחקנים, הגבלים עסקיים (הוצאת ועד מחוז תל אביב לשכת עו"ד), כרך א', עמ' 86.  
<sup>5</sup> אי מתן פטור מאישור הסדר כובל מיזם ים תטיס, גרנית הכרמל השקעות בע"מ. 2000 הגבלים עסקיים 3008959.


הסדרים בין מתחרים שפניהם לארצות הים אינם נטולי השפעה על מארג היחסים בין המתחרים – השותפים בשווקי הארץ. בעבר הובעו דעות שונות בהקשר זה,<sup>6</sup> אולם הכלל ברור הוא: לצד השפעתו של מיזם ליצוא על שווקי חו"ל אשר אינם מעניינו של חוק ההגבלים העסקיים המקומי – יש לבחון מה השפעתה של השותפות על היחסים בשוק המקומי: פשיטא, ששותפות המייצרת רווחים מהותיים לשותפיה הופכת עבורם לנכס אסטרטגי וככל שהוא מהותי יותר כן עשויה להיות לשותפות השפעה מצננת תחרות. בכך כשלעצמו אין כדי למנוע אישור המיזם. עדיין חייב הממונה לבחון קונקרטי, אם לאור מבנה הענף המקומי הו פועלים הצדדים ומעמדם בו- נודעת חשיבות ממשית לתחרות ביניהם – על התחרות בשוק בכללותו. כך, כשאין הם עיקר המתחרים בשוק ואין למי מהם "איכות" תחרות מיוחדת – יאושר המיזם.

ברם, בעניין דכאן, מבנה ענף המלח אך מחריף חששות תחרותיים אלו כאשר הצדדים לבקשת הפטור הם השחקנים העיקריים, שחקנים אשר רק לאחרונה יצאו לדרך תחרותית עצמאית, במנותק זה מזה, הענף נתון למונופולין והשותפים הם בעל המונופולין ומתחרהו.

גם בדיני התחרות הזרים נערכת בחינה המתמקדת בהשפעות אפשריות של שיתוף הפעולה לתחרות בשוק המקומי. כך למשל, בקהילה האירופית לא רק הסכמי יצוא משותף, אלא כל הסכם שעניינו תחרות מחוץ לתחומי הקהילה של חברות מקומיות הוא בהישג ידם של דיני התחרות בקהילה, ומתקיימת בחינה לגופו של עניין של השפעות ההסכם על המסחר בקהילה.<sup>7</sup> בארצות הברית נחקק ב-1982 ה- Foreign Trade Antitrust Improvements Act, המתקן את חוק הגבלים העסקיים האמריקאי וקובע כי חוק ההגבלים העסקיים האמריקאי יחול על מסחר הנוגע לארצות זרות, אם לסחר זה השפעה ישירה ומשמעותית על המסחר בתחומי ארצות הברית.<sup>8</sup> כך נוהגים אף בתי המשפט בארצות הברית מזה שנים רבות.

#### 4. סוף דבר

לאור כל אלה, איני רואה לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש. הצדדים רשאים לפנות לבית הדין להגבלים עסקיים בבקשה לאישור הסדר כובל לפי סעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים.

  
ד"ר שושנה  
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ג' אב תשס"ד

21 ביולי 2004

<sup>6</sup> ראה: דוד בכור, הרהורים על חוק ההגבלים העסקיים, תשנ"ט-1959, ספר זוסמן תשמ"ד 1984- עמ' 133, 141, ה"פ 1407/94 מגריזו בע"מ נ' נשר מפעלי מלט בע"מ; קובץ החלטות בהגבלים עסקיים, הוצאת ועד מחוז ת"א לשכת עורכי הדין בישראל תשנ"ה-1994 כרך ג' ע"מ 309, אותו יש לבחון על רקע היחסים האנכיים שם.

<sup>7</sup> Richard Whish, Competition Law, fifth edition Butterworths UK 2003 p. 144.

<sup>8</sup> H. Hovenkamp, Federal Antitrust Policy, Second Edition, Westlaw 2001, p. 751.



## רשות ההגבלים העסקיים

### הועדה לפטורים ולמיזוגים החלטות

מועד ההתייעצות הטלפונית : 15.7.04 יום חמישי

מניעות : ורד לקר מנועה במיזוג 5706 : אקסלנס - אחדות

#### בקשות מיזוג

בפני חברי הועדה הוצגו בקשות המיזוג וחות הדעת של המחלקה הכלכלית בבקשות כלהלן :

מס' תיק	הצדדים למיזוג	כלכלן
5692	עלית שירותי קפה בע"מ גיליס מזון ומשקאות בע"מ	בועז א
5706	אקסלנס השקעות בע"מ אחדות ניהול קרנות פנסיה בע"מ	גבי

#### החלטות

חברי הועדה ממליצים לאשר את שתי בקשות המיזוג הנ"ל כאמור בחוות הדעת הכלכליות.

#### בקשות פטור

בפני חברי הועדה הוצגה טיוטא של החלטת הממונה בבקשת הפטור כלהלן :

מס' תיק	הצדדים	בטיפול	הנכס / השירות
5606	מפעלי ים המלח בע"מ חברת המלח לישראל בע"מ	מיכל ר.	שיתוף פעולה בתחום ייצוא מלח לחו"ל

#### החלטה

חברי הועדה ממליצים על אי-מתן פטור כאמור בטיטא של החלטת הממונה.

חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988  
בקשת פטור מאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, מוגשת בזה בקשה לפטור מאישור בית הדין, הסדר כובל שפרטיו כדלקמן:  
הצד להסדר המבקש את הפטור -

1. שם מפעלי ים המלח בע"מ  
נוען מנחם קרויזר 1, בית האשלג, באר שבע 84894  
מען למסירת מסמכים: מנחם קרויזר 1, בית האשלג, ת.ד. 75 באר שבע 84894
2. הצדדים האחרים להסדר:  
שם חברת המלח לישראל בע"מ  
מען עתלית, 30300
3. צורת ההסדר \_\_\_\_\_ בעל פה \_\_\_\_\_ בכתב \_\_\_\_\_
4. נעשה ההסדר בכתב - תיאור המסמכים הקובעים אותו ואלה הנוגעים לו -

1. \_\_\_\_\_
  2. \_\_\_\_\_
  5. הנכס או השירות נושא ההסדר ייצוא מלח לחו"ל
  6. מהות הכבילה ופרטים עליה שיתוף פעולה בין שתי מתחרות בתחום הייצוא לחו"ל בלבד
  7. תקופת ההסדר הכובל תקופה בלתי קצובה שכל צד רשאי להפסיק אותו כל אימת שימצא לנכון
  8. הנימוקים המצדיקים פטור מאישור בית הדין כל הכוללתו של שיתוף הפעולה הוא מחוץ לשוק הישראלי, שילוב היתרונות היחסיים של החברות עשוי לתרום להגדלה משמעותית של ייצוא המלח מישראל. ייצוא המלח לחו"ל לא ישפיע, לא ישליך ולא תהיה לו נגיעה לגבי השוק המקומי והפעילות של כ"א מהחברות הנ"ל במסגרתו תימשך.
- העתק המסמך המתואר בסעיף 4 מצורף בזה.

אני מצהיר שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ומלבדם אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

JOSEPH SLONIM  
VICE PRESIDENT / MARKETING  
CHEMICAL PRODUCTS  
התניה וחתימת

9/10/16  
שם

1/2/04  
תאריך

אישור שירותי חשבונות: בקשת פטור - הסדר כובל

**חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988**  
בקשת פטור מאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, מוגשת בזה בקשה לפטור מאישור בית הדין, הסדר כובל שפרטיו כדלקמן:

**הצד להסדר המבקש את הפטור - חברת המלח לישראל (אילת) 1976 בע"מ**

1. שם חברת המלח לישראל בע"מ  
מען עתלית, 30300  
מען למסירות מסמכים : ת.ד. 7 עתלית, 30300
2. הצדדים האחרים להסדר :  
שם מפעלי ים המלח בע"מ  
מען מנחם קרויצר 1, בית האשלג, באר שבע 84894
3. צורת ההסדר בעל פה בכתב
4. נעשה ההסדר בכתב - תיאור המסמכים הקובעים אותו ואלה הנוגעים לו -  
1.  
2.
5. הנכס או השירות נושא ההסדר ייצוא מלח לחו"ל
6. מהות הכבילה ופרטים עליה שיתוף פעולה בין שתי מתחרות בתחום הייצוא לחו"ל בלבד
7. תקופת ההסדר הכובל תקופה בלתי קצובה שכל צד רשאי להפסיק אותו כל אימת שימצא לנכון
8. הנימוקים המצדיקים פטור מאישור בית הדין כל תכולתו של שיתוף הפעולה הוא מח"צ לשוק הישראלי, שילוב היתרונות היחסיים של החברות עשוי לתרום להגדלה משמעותית של ייצוא המלח מישראל. ייצוא המלח לחו"ל לא ישפיע, לא ישליך ולא תהיה לו נגיעה לגבי השוק המקומי והפעילות של כיא מהחברות הנ"ל במסגרתו תימשך.

העתק המסמך המתואר בסעיף 4 מצורף בזה.

אני מצהיר שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ומלבדם אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

חברת המלח לישראל  
(אילת) 1976 בע"מ  
חתימה וחותמת

שם

תאריך

1

אישור שירות/ חובלים/ בקשת פטור - הסדר כובל